

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΩΝ

ΑΠΟ Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΙΣΤ'.

ΞΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ τ' «Απομνημονεύματα της», ή Σάρα Μπερνάρ μιλάει για την πρώτη εμφάνισή του θάσου της «Γαλλικής Κοινωνίας» από του Παρισίου Κοινού μετά την επιστροφή του απ' το Λονδίνο, όπου έδωσε μιά σειρά παραστάσεων. Πρώ της 'εμφάνισής αυτής, ή Σάρα είχε λάβει διάφορες ανώνυμες έπιστολές, στις οποίες οι επιστολογράφοι την απειλούσαν πως θα την άσπαζομαζούν, αν τολμούσε να εμφανισθί μαζί με τους άλλους ηθοποιούς.

— Κατά τή βραδιά της επανεμφάνισής—γράφα η μεγάλη καλλιτέχνης— έξεδήλωσα την επιθυμία να εμφανισθώ μόνη μου από του Κοινού, για να το άντιμετωπίσω επίσης μόνη μου, αν τυχόν με άπειρομαζε. Οι συνάδελφοί μου δέν ήθελαν στην άρχή να δέχονταν την πρότασή μου αυτή, αλλά από τέλος τή δέχθηκαν.

Η αίσθησή του θάσου ήταν υπερβολής.

Μόλις σηκώθηκε ή αίσια, ένθουσιώδεις έπαιρημίες άντήχησαν. Το Κοινό ήταν εντυπωσιακό που ξανάβλεπε τους προσφιλείς του ηθοποιούς, οι οποίοι προχρόσιον άνω—δύο προς το προσήγιο, έπλοζιόφονοι...

Όταν ήρθε ή σειρά μου, περιχρόσιον μόνι. Ένωκωθα πως ήμουν γλυμή, μα συγχρόνως έννοιωθα τον έαντό μου πλημμυρισμένο από θέληση. Προχρόσιον άργα προς το προσήγιο και, άντι να χωριτίσσο, όπως οι άλλες συνάδελφοί μου, άπόμεινα όρθή, χωριόμεινα τή θέλημά μου σ' όλα τά μάτια που με λοζοκρίτασαν... Μου είχαν προαναγγείλει τή μάχη. "Αν γιά δέν την είχα προκαίσει ήγώ, έν τούτους δέν ήθελα να την άποφύγω...

Παρισίονά έτοι έπί ένα δευτερόλεπτο... Κι' έξαμα όλη ή αίσθησή, παρασηγομένη από ένα κίονα τρελλής συμπαιθείς για μένα, έξάπασε σε τρελλές ένπειρημίες και χιρομαργές. Το Κοινό είχε μεθύσει από χαρά κι' ένθουσιώδη. Κι' έτσι, άντι τής άποδεντισίας που σηρόσιον, ή βραδιά αυτή σάθηκε ένας απ' τους μεγαλειότερους θροαβούς της σταδιοδρομίας μου.

Μερικοί απ' τους συνάδελφους μου έχρωσιόθησαν πολύ γι' αυτό και χωριότων ή γυναίκες, γιατί στην τέχνη μας σηροβάνει το έξή; παράδοξο: οι άνδρες ζήλειον περισσότερο, τις γυναίκες απ' όσο ζήλειονται ή γυναίκες μεταξύ τους. Συνάντησα πολλούς έχθρους στη ζωή μου μεταξύ των άνδρων συνάδελφου μου, ενώ μεταξύ των γυναικών συνάντησα έλάχιστες.

Όπόσο, και μεταξύ των άνδρων γνώρισα μερικούς, ένπειδές έξαιρετικούς, οι όποιοι πάντοτε ήσαν περισσότερο άνδρωτοι, παρά ηθοποιοί. Τέτοιον ίσηρόν ο Πέτρος Μπερνάρ, ο Βόρις κι' ο Γκαυρό. Υποδειγματικά ευγενείς και καλώςήνη. Όταν έπαυα μαζί τους, έννοιωθα δέν έαντό μου γεμάτο ένπιστήνη προς αυτούς.

Ο Πέτρος Μπερνάρ κι' ο Βόρις, δύο μεγάλοι, πολύ μεγάλοι ηθοποιοί, άπεροβήσαν νορίς απ' τή σαρνή, ενώ άσπια του τάλαντο τους βροζόταν σ' όλη την άνδρη του: ο Πέτρος Μπερνάρ για ν' άπεροβή στη φιλολογία κι' ο Βόρις δέν έξωα κι' έγώ γιατί... "Όσο για τον κατά πολύ νεώτερό του Γκαυρό, αυτός είναι ο πρώτος καλλιτέχνης της Γαλλικής σαρνής, γιατί έχει το σπανιότατο χάρισμα να είναι ύπεροχος καλλιτέχνης και ύπεροχος ηθοποιός. Έλαχιστους καλλιτέχνης έξωα, τόσο στη Γαλλία, όσο και στο έξωτεροκό, που να συγχροσιόναν τά δύο αυτά χάρισματα.

Έτσι ο Έρρίκος Ίσογγ είναι ύπεροχος καλλιτέχνης, μα δέν είναι ηθοποιός. Ο Κοζλέν, άντιπέδιο, είναι ύπεροχος ηθοποιός, μα δέν είναι καλλιτέχνης. Ο Μοντέ Σουλό πάλι έχει ιδιομοτία, την όποία θέτει τότε στην ύπερησή του καλλιτέχνη και τότε του ηθοποιοί. Μά πολλές φορές είναι ύπεροβλικός κι' ως ηθοποιός κι' ως καλλιτέχνης, πράγμα που κάνει να τριώναν τά δόντια τους οι λάτρεις του θράου και του αλήθινου.

Από τις γυναίκες, ή Ρεζάν, ή όποια είναι ή περισσότερο ηθοποιός απ' όλους τους ηθοποιούς, γίνεται, άμα θέλει, και μεγάλη καλλιτέχνης.

Η Έλεονόρα Ντουζε είναι περισσότερο ηθοποιός, παρά καλλιτέχνης και βροζεί έπάνω στους θροίους που χωρίζον άλλοι, χωρίς έν τούτους να τους μεμείτα.

Ο Νοβέλι είναι ένας ηθοποιός της αυλαϊκής σχολής, στην όποια ένδιαφερόντοσαν έλάχιστα για το καλλιτεχνικό μέρος. Είναι όμως τέλειος στο καλλιτεχνικό μέρος. Η Βεατριζή Πάτρικ—Κάμπελ είναι προσήγιο μα καλλιτέχνης και το τάλαντο της είναι κωμωχον από γοητεία και σιένη. Σηροβάνεια τους παρσημένους θροίους, θέλει να δημοσιόγησ ή και δημοσιόγη.

Ο Άντοινά, τέλος, προδίδεται συχνά απ' τις δυνάμεις του, γιατί ή φωνή του είναι κάπως θολή και ή χωριστοσύνη του άσηνησηση. Μά παρσημει πάντα άσύγχροτος καλλιτέχνης και ή τέχνη μας του χωριστοσύνη πολλά...

Η ήμέρες που έπαυόφονοσαν μετά την έπάνοδο της «Γαλλικής Κοινωνίας» στο Παρίσι, ύπηρόσαν ένπειρημίες για μένα. Είχα γίνει άρωσιτη, ένροδισή και το προσήγιο με νερούαζε. Εγώ που ήμουν τόσο προσήγιο, είχα καταντίσει τόμα μελαγχολική. Η πάντοτε κλωζομένη ήγεια μου ήσαν σε κακό χάλα.

Γιά να χωριστοφύγη δέν την κατάρτισή μου αυτή, ο Πεορρέν μου έδωσε να παίζω το ρόλο της «Τυροδοκίχιδος» του Ώζιέ. Δέν άγαποθα καθόλου αυτό το ρόλο, συγχρόνιοι το έργο και εύκομα τους στίχους της «Τυροδοκίχιδος» κακού, πολύ κακού. Έπειδή δέν μπορού να χροίφο πίποτε, μα μέρα, σε έρωσι; θησιού, το είπα αυτό καθαρά στον Ώζιέ. Αίτός δέν μου άπάντησε πίποτε, αλλά μ' έδοκίχθηκε με τρώσο έλάχιστα ίπιστιό, στην πρώτη εύκαιρία που του παρσηόσσητρε.

Και ή εύκαιρία αυτή—ή όποια έφινε άφορηή της άρωσιτής διατάσεως μου με τή «Γαλλική Κοινωνία»— του δόθηκε την έσομείνη της προμείρας της «Τυροδοκίχιδος».

Άλλ' άς άς άς διηρηθώ τά πράγματα με τή σειρά τους:

Από πρίν, δέν ήμουν καθόλου προσηγομένη να παίζω αυτό το ρόλο. Υτέρεφα πολύ απ' την ήγεια μου και άπόδιδες αίποτο είναι ή παρσηόσιον έπιστολή, την όποια έστειλα στον Πεορρέν, τρεις ήμέρες πρίν της προμείρας:

«Αυτάμα πολύ, κύριε Πεορρέν, μα έχω ένα νοβόλιον τόσο άγριο, ώστε δέν μπορώ να μιλήσο... Είμαι άναγκασμένη να παρσημείνο στο κρεβάτι. Έδωροσιήθητε να με συγχροήστε. Μή στενοχωριτίτε ήμους... Γιατί όποσδηποτε θα προσπαθώ να είμαι έτοιμη για την προμείρα της «Τυροδοκίχιδος».

Πράγματι, την ήμέρα της προμείρας, ο λαϊός μου είχε άνοιζε και μπορούσα να παίζω. Μά δέν είχα κατορσίσει να μελετήσο το ρόλο μου, έπειδή όσο βασίτοδες ο πονόλαιμος μου ήσαν άδύνατοι να μιλήσο. Έπίσης δέν είχα δοκιμάσει τά ζωσιόμα μου, έπ' όσον δέν σηροβάνιοι απ' το κρεβούτι. Πήγα λοιπόν στον Πεορρέν και τον παρσηόκα να αναδύη στην πρώτη της «Τυροδοκίχιδος» για την άλλη βροζάδα, μα εκείνος μου άπάντησε πως αυτό ήσαν άδύνατο.

Τότε μ' έγώ πείστωκα να παίζω, γιατί είχα ένπιστήνη στο άσπιο μου.

—Μα! έλεγα, Κι' έτσι θα τή βγάλω λέρα.

Μά δέν τά έβγαλα καθόλου λέρα. Το ζωσιόμα είχε λάθη, που ήγανσο άσπια και μ' έκανε να μουζέσο με... ένγλωσσήνη τραγέρο. Είχα άκόμα τή φωνή έλαφρά βροζιανισμένη, πράγμα που μ' έκανε να τή χάνω κάπως. Έτσι στην άρχή έπαυα πολύ άσπια, μα σιγά—σιγά καλύτερεσα το ποιόμο μου. Σε μιά στιγμή όμως, καθώς άκομολούσα τά χέμα μου σ' ένα τραπέζι, στο όποιο βροζόταν ένα κρεβί άνωμειόνο, λίγο έλαρε απ' την άρηρησημά μου, να πιάσιν φοτιά τή αυλαϊά μου, αν δέν μου φονάζαν οι θεαταί ν' άπαικωριόθω. Την άλλη μέρα μάλιστα μά έρημεριόδα έγραφε ότι, καταλαδώνοσαν την άπιστήνι μου, θέλησα να βάλω φοτιά στα αυλαϊά μου για να δωσιωτή ή παρσηόσιον και να προλάβω έτσι την άρωσιτή άπιστήνι. Αυτό όμως ήταν ή μεγαλειότερη ήλθισή μου θά μερούαζε να γραφή.

Η κριτικές δέν ήσαν καθόλου εύνοικές για μένα. Μά οι κριτικοί είχαν δική... Ήμουν κατωτέρα του έαντο μου, άσπια και κακόκρη. Μά εύρισκα όπόσο πως ο πύλος έστεροκό έπειρημίας κι' ευγενείας άπέναντί μου. Άντι να με κατωρηόγη δέν γιά το κακό μου παζέμο, έγραφε ένα σοφό βλασείες και προσήγιες.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η συνέχεια.

Η περίφημη Γαλλίς καλλιτέχνης Ρεζάν